

Undervisningsforløb:

Lokalhistoriske kildepakker – Valby og Sydhavnen (Skoleliv, krig)

Kildemateriale: Erindring nr. 31 – Erik Liebst (periode: 1915-1995), 1995 Uddrag af Henning Emil Hyrup Jørgensens pensionisterindring fra 1995. Her fortæller han bl.a. om sin skolegang med kønsopdeling og spanskrør og senere om, hvordan han oplevede besættelsen.

Find den samlede erindring her: <https://kbharkiv.dk/permalink/post/18-20823>

KØBENHAVNS
STADSARKIV

Skoleliv

Der var meget langt til skolen, mindst $\frac{1}{2}$ -times gang, for de nærmest kommuneskoler lå inde i nærheden af Enghave Plads. Det var Ny Carlsbergvej Skole, Enghavevejens Skole, Matthæusgades og - den nærmeste og nyeste: Alsgades Skole. Vi kom til at høre til sidstnævnte. Men for at vi små 6-årige i 1'klasse ikke skulle behøve at vandre den lange vej ind ad den bugtede landevej, Enghavevej, med dybe våde grøfter, som vi kunne falde (eller hoppe)i, var der etableret en ganske lille barakskole i Gustav Bangs gade. Den lå der, hvor der senere blev bygget en dejlig biograf, som så senere - selvfølgelig - er afløst af et supermarked. Jeg ser tydeligt for mig den pæne lille skolebarak med den lille legeplads, behørigt adskilt mellem drenge og piger- vi måtte jo endelig ikke lege sammen - og med de lave smalle træbænke, hvor vi, om vinteren frysende, sad og spiste vores medbragte leverpostejmadder (udtalt "lørbostaj"). Der var to klasseværelser, et på hver side af den lille entre, og der kunne lige stoppes 40 piger ind i det, der lå til venstre, og 40 drenge i det, der lå til højre. Vi sad i 3 rækker ved faste skolepulte, og den bedste plads om vinteren var nede ved den tykmavede kakkelovn bagest til venstre. Her var der lunt, ja, steghedt - men det var altid klassens to dumme drenge, der blev sat der.

(5-6)

Der var også en fin lille gymnastiksal med fint lakerede skabe, som indeholdt gymnastiksko til os alle. Vores klasselærer hed hr. Meinertz, Han var ganske ung og nyudklækket, men som alle voksne syntes han for os at være ældgammel. Han forstod fra første færd at gøre flittigt brug af spanskrøret, navnlig, syntes jeg, mod de fattigste af mine kammerater og ikke mindst de underligtklædte børn fra det nærliggende børnehjem. Eventuelle ordblinde var helt fortabte i det system. Vi havde enorm respekt for vores unge lærer, der herskede i vores klasse, og som fulgte med os som klasselærer også de følgende år på Alsgade Skole. Men når man ser bort fra hans almindelige lærerbrutalitet, var han faktisk en dygtig mand, som indgav os mange uundværlige kundskaber.

(6)

Problemet at blive vasket regelmæssigt - som jo var fælles for de fleste familier dengang - blev også forsøgt klaret i skolerne. Da jeg kom i 2'klasse som 7årig og blev overflyttet fra barakskolen til den "rigtige" nye skole i Alsgade, oplevede jeg det opsigtsvækkende, at man indrettede en veritabel badeanstalt med varmtvandsbrusere i skolens kælder, dog udelukkende for skolens børn. Her havde skolebetjenten fået til opgave også at klare den regelmæssige afvaskning af eleverne, og det gjorde han på den måde, at han stillede os op splitter nøgne i en række og satte sig på en taburet lidt længere fremme. Som tiden var dengang, havde han selvfølgelig et spanskrør i hånden, og med det uddelte han rap til højre og venstre, mens han dirigerede os i små grupper, først til indsæbning og så ind under bruserne.

(10-11)

Krig

Den skæbnesvangre morgen i 1940, den 9. april, da vi vågnede op med hundredvis af bombetunge tyske fly drønende over vore hoveder, var en chokerende oplevelse. Nu havde vi bare at lystre de fremmede indbrydere, nu skulle Hitler også bestemme over os, nu skulle vi også opleve diktaturet. Men der var nu også noget enestående følelsesmæssigt over situationen, husker jeg. En fornemmelse af, at nu skulle vi ikke længere bare være tilskuere til begivenhederne omkring os i Europa, nu skulle vi være midt i Historien med stort H, nu var der også oplevelser til os.

(59)

Den frygtelige og vedvarende motorlarm fra de tyske maskiner den morgen vækkede os tidligt, og da jeg, som jeg plejede, stod og barberede mig foran spejlet i entreen i P. Knudsensgade, kom Svend Otto springende over til os fra Hørdumsgade og påstod, at tyskerne havde besat Østerport Station. Det viste sig at være rigtigt, men jeg husker, jeg uvilkårligt slog en latter op. Tank, at den frygtede tyske krigsmagt havde erobret vores pæne, gamle stationsbygning på Østerbro. Og sagen blev ikke bedre af flyvebladet med overskriften OPROP (velsagtens en slags dansk), som tyskerne havde kastet ned til os. På min sædvanlige cykeltur ind til kontoret på Nørrevold, så jeg kolonner af tyske soldater, men tilsyneladende forholdt alle folk sig rolige, sådan som vores gamle konge, Christian den Tiende, havde henstillet i sin radiotale om morgenen.

(60)

Jeg mener, der herskede en nærmest euforisk stemning på kontoret med skinnende øjne og ophidset tale. I al sin truende uhygge var det jo også en oplevelse. Rygterne fløj, og det hed sig, at nu ville englænderne også til at bombe vores byer, så der kom pludselig gang i det hidtil så træge salg af mørklægningsgardiner, og selv glasset i vores cykellygter skulle afskærmes, så der kun vistes en smal lysstribe. Gadebelysningen nærmest forsvandt, og vi skulle komme til at rave rundt i mørke. Lidt hjalp det med det hvide armbind, vi begyndte at bruge udendørs, og vel også, at vi malede vores bagskærm på cyklen hvid.

(60)

Selve den famøse 9.april fik min nysgerrighed overhånd over respekten, og jeg vovede mig en lille omvej hjem forbi Nyboder Skole, da jeg havde hørt, at nogle af de tyske stormtropper havde slået sig ned der. På fortovet foran skolen var der afspærringer med ruller af pigtråd og pindsvinestillinger, og bagved gik nogle frygtindgydende sortsmuskede og sværtbevæbnede tyske soldater vagt. Jeg måtte anlægge en ubekymret mine, da jeg spadserede forbi på fortovet, men var ikke alt for stolt ved situationen. Jeg tror dog ikke, de ænsede mig. Danmark var kuet, mens der i Norge var vedholdende modstand, og rygterne gik om de frygtelige kampe og flyangreb med de ny tyske Stukas-maskiner. De var specielt konstrueret, så de som rovfugle kunne kaste sig lodret ned over målet og derfor var meget træfsikre. Man talte også om den norske regerings og kongefamilies hovedkulds flugt.

(60)